

A hit- és erkölcsstan oktatás új dimenzió

Dr. Jakab-Szászi Andrea
Katechetikai igazgatóhelyettes

KRE TFK Nyári Akadémia, Nagykőrös
2014.07.02.

Református Pedagógiai Intézet

Új utak a hittanoktatásban

- Fakultatív
- Gyülekezeti helységben vagy állami iskolában

Egyház-
község

- Kötelező részvétel
- Egyházi iskola épületeiben

Egyházi
iskola

2013. szept. 1. után

- Fakultatív részvétel
- Gyülekezet vagy állami iskola termeiben

Egyház-
község

- Kötelező részvétel
- Egyházi iskola épületeiben

Egyházi
iskola

- Órarendben
- Választás alapján kötelező
- Iskola területén

Erkölcstan helyett
Választható
Hit- és
erkölcstan

Törvényi háttér

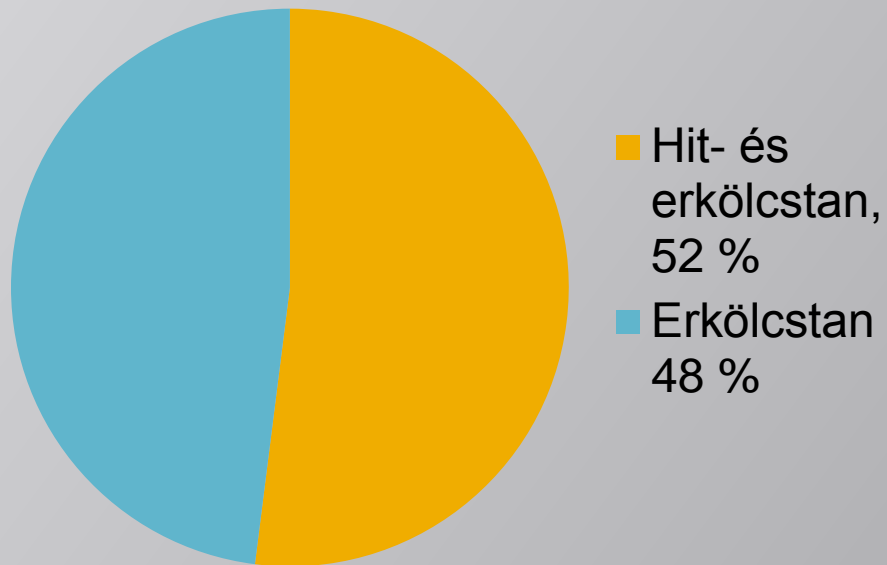
- 2011. évi CXCV. Tv. „A nemzeti köznevelésről” 35.§.
  - Alapvető szabályozás.
  - Állami általános iskolában,
  - Állami hat évfolyamos gimnáziumban;
  - 2013. szeptember 1-től, felmenő rendszerben került bevezetésre.
  - (1,5, 7. évfolyam)
- 20/2012. EMMI rendelet (22/2013. évi módosítás)
182/ A.; 182/B. §
  - Jelentkezési és szervezési kérdések.

Az új típusú hittan sajátosságai

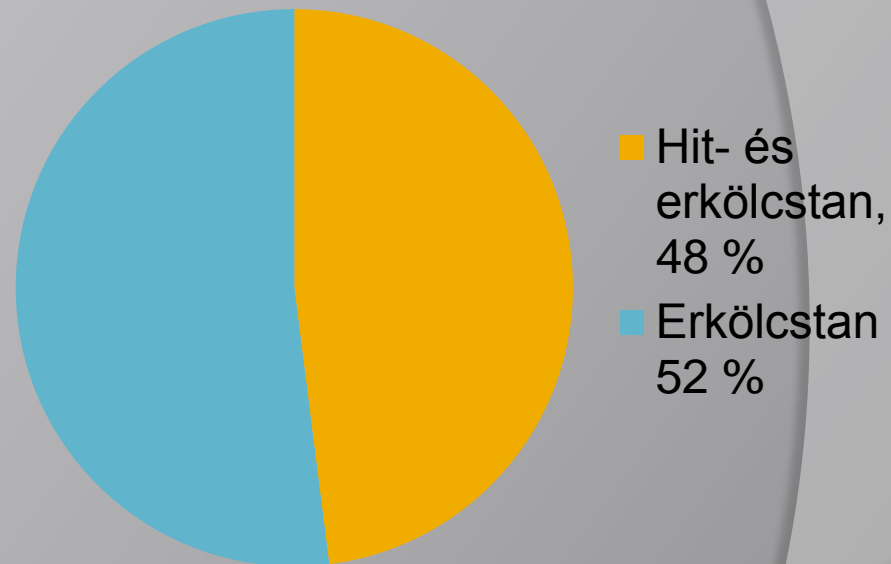
- Hit- és erkölcsstan.
- Állami iskolai keretben tartott.
- Szülő választja a gyermeknek.
- Kötelező tanórai rendben szerepel.
- Állami adminisztrációt igényel.
- Az egyház és az iskola közös szervezése.
- Az egyház feladata a tartalmi szabályzás és az ellenőrzés.

Az állami adatok tükrében, 2013. október 1.

1. évfolyam

5. évfolyam

Létszámadatok

	Hittanosok száma kötelezően választható hittanon	Nem református iskolák	Hittanosok száma kötelező hittanon (eh-i iskola)	Hittanosok száma Fakultatív hittanon	Összes hittanos száma
Össz. MRE 2012.dec. 31.	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat	116 970
Össz MRE 2013. dec. 31.	19 893	10 779	30 840	65 095	126 607
Össz MRE 2014. jún.30.	39 665 (ebből 1. és 5. évf: 23 057)	Még nincs 2014. szeptemberre vélhető adat			

Kihívás és lehetőség

- ⦿ Növekvő létszám.
- ⦿ Versenyhelyzet.
- ⦿ Új szituáció, új szabályzás.
- ⦿ Kevésbé motivált gyerekek.
- ⦿ 21. századi kihívások.
- ⦿ Többdimenziós, differenciáltan használható taneszközök igénye.

Bevezetés az általános iskolai kerettanterv világába

A MAGYARORSZÁGI
REFORMÁTUS EGYHÁZ
HIT- ÉS ERKÖLCSTAN
KERETTANTERVE

1-8. évfolyam
9-12/13. évfolyam

Református Pedagógiai Intézet

Kerettanterv felépítése

Pedagógiai koncepció

1. Időkeretek
2. Struktúra
3. Célkitűzés és alapelvek
4. A kerettanterv elméleti megalapozása
5. Kapcsolódások
6. A kapcsolódó taneszköz rendszer jellemzői
7. Módszertani jellemzők
8. Az értékelés jellemzői

	Cím	Szimbólum	Vezérfonal
1.	Isten tenyerén	Kéz	Isten szeret és elfogad.
2.	Istennel az úton	Kis kéz a nagyban	Isten vezetést kínál nekünk.
3.	A szabadító Istennel	Repülő madár	Isten szeretete szabaddá tesz.
4.	Isten uralma alatt	Korona	Isten uralma segíti az életünket.
5.	Istennel a döntéseinkben	Útjelző tábla	Isten vezet és támogat a döntéshelyzetekben.
6.	Isten világosságában	Nap	Isten világossága beragyogja az életünket.
7.	Isten vonzásában	Nyitott kapu	Isten hív és másokhoz küld.
8.	Isten Igéjének a tükreben	Tükör	Isten Igéjének a tükreben megismerhetjük valóságos önmagukat.

	Koncentrikus kör	Tartalom
1.	Bibliai történetek	Ó- és újszövetségi bibliai történetek
2.	Isten utat mutat a mindennapokban	Élethelyzetek, etikai kérdések, önismeret témái
3.	Isten szól hozzánk	A Szentírással való élésre, imádságos lelkületre nevelés
4.	Isten közösséget formál	Közösségi lét keresztyén modelljei
5.	Református keresztyénnek lenni	Magyar református identitás; bevezetés gyülekezetink világába; a református szemléletmód jellegzetességei; egyháztörténeti alapok
6.	Ünnepeljünk együtt!	Keresztyén ünneplésre nevelés, ünnepkörök, bibliai történetek.

	Koncentrikus kör	Példák
2.	Isten utat mutat a mindennapokban	1. évf. Barátunk a környezetünk. 2. évf. Bocsánatkérés, megbocsátás 4. évf. Kiért, miért vagyok felelős? 5. évf. Értékes, de mitől?
3.	Isten szól hozzánk	1. évf. Ismerkedés a Bibliával 5. évf. Isten utat mutat a döntéseinkben. Az imádság fajtái
4.	Isten közösséget formál	2. évf. Keressük a békés megoldást! 4. évf. Barátom van Énekeljünk az Úrnak! 8. évf. Ítékezés és krisztusi elfogadás
5.	Református keresztyénnek lenni	1. évf. : Reformátusok vagyunk 6. évf. Gyülekezetem története 8. évf. Ökumené jelentése és jelentősége

- ◎ 1. melléklet, Évekre lebontott tananyagfelosztás a gyülekezeti és az iskolai hittanoktatás számára
- ◎ 2. melléklet, Koncentrikus körök rövid leírása

Kiindulópontok

- ⦿ Isten Igéje, a Szentírás, mint a keresztyén ember életének vezérfonala.
- ⦿ Az MRE hitvallási iratai (Heidelbergi Káté és II. Helvét Hitvallás)
- ⦿ Az MRE középtávú nevelési-oktatási terve.
- ⦿ Az MRE hitéleti szokásrendszereinek gyakorlatai.

- ⦿ Keresztyén család – gyülekezet – iskola (nemzet)

A tanterv célja és alapjai

- A **missziói parancs** (Mt28,18-20) alapján: a tanítvánnyá tétel.
- Isten Jézus Krisztusban kijelentett kegyelmének felmutatása.
- A tanulók bátorítása és segítése a Szentháromság Istennel való szeretetkapcsolat megélésére.
- Érett, cselekvőképes hit fejlesztése több területen.
- Gyülekezeti kapcsolódás segítése.

- Biblikus és valláspedagógiai alapelvekre épül.

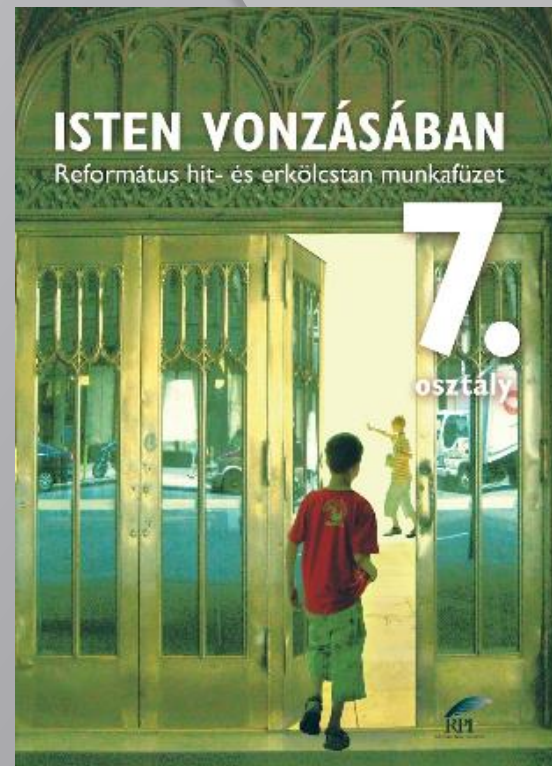
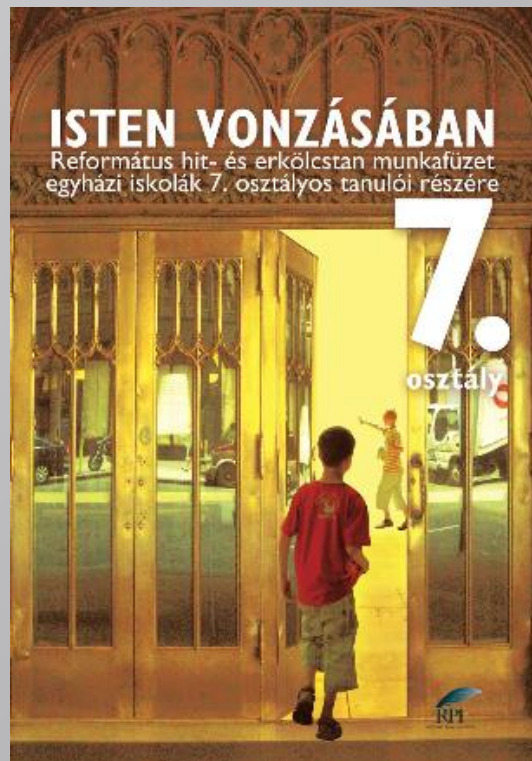
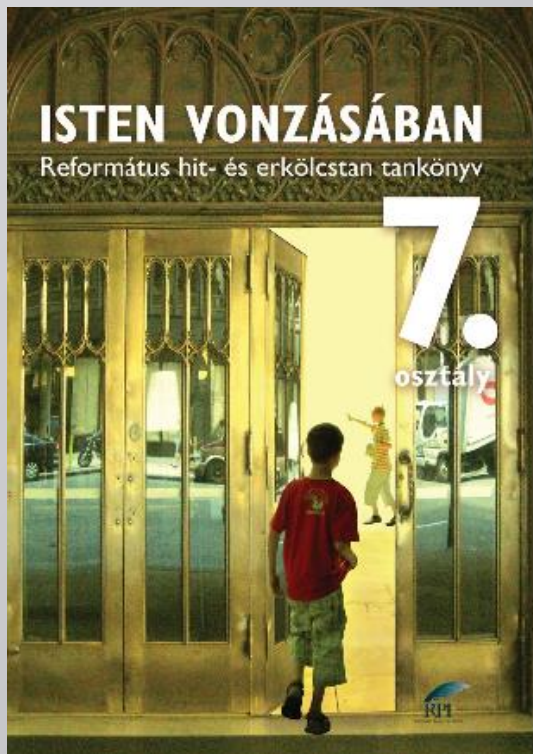
Struktúra

- Struktúrája egyszerre lineáris és koncentrikus.
- Biblikus és valláspedagógiai alapelveken nyugszik.
- Történetek választásában alapelve: „a kevesebb több”.

Tanterv fő jellegzetességei

- 36 órára tervez a törzsanyagban + 36 óra kiegészítést kínál.
- Kiindulópontja a gyülekezeti hittan anyaga (törzsanyag).
- Projekt jellegű órafelosztás
  - Bibliai történetek adják a vezérfonalat
  - Kapcsolódó témák, bevezető, feldolgozó órák felkínálása
- Szabad órakeret + kiemelten hangsúlyozott a gyülekezeti kapcsolódási lehetőség

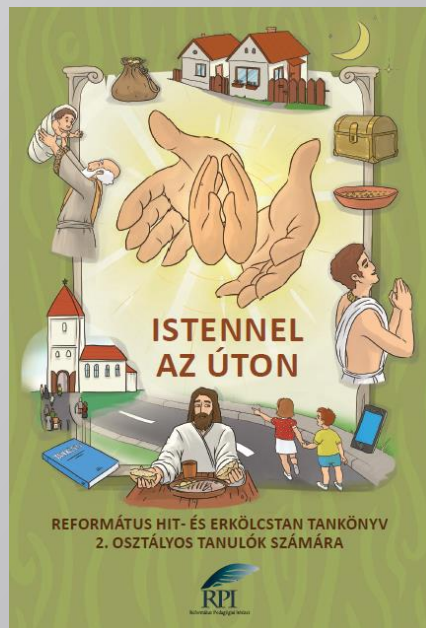
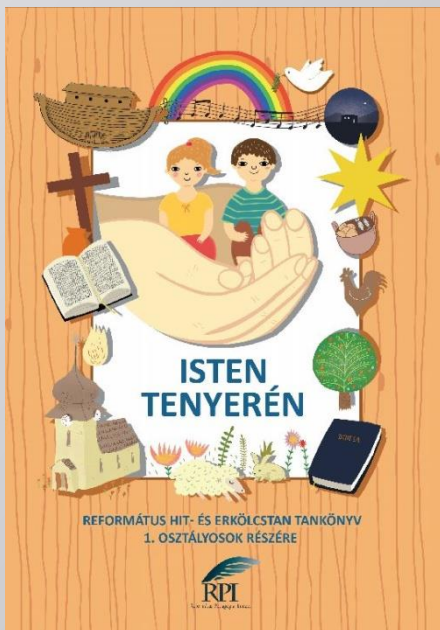
TANESZKÖZ RENDSZER

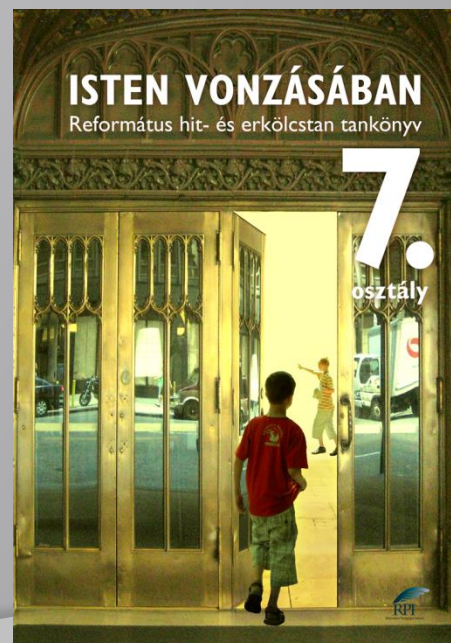
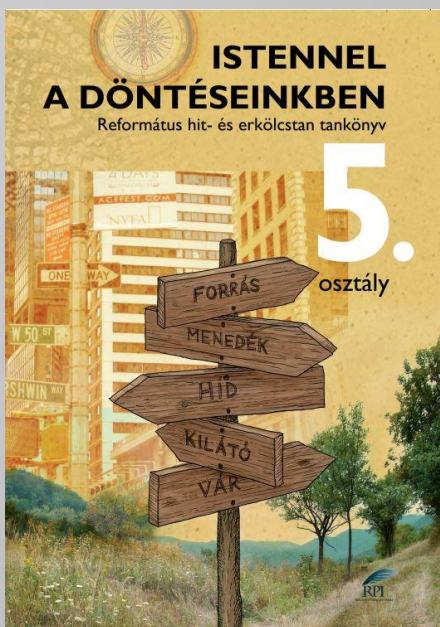
Tanári segédlet: www.refpedi.hu
Ingyenes, óravázlatokkal,
háttérinformációkkal

Református Pedagógiai Intézet

Új református hit- és erkölcsstan taneszközök, általános iskola

Koncepció

- ⦿ Hitre és életre bátorítás.
- ⦿ Szemléletmód formálás.
- ⦿ Biblikus, valláspedagógiai alapok.
- ⦿ Korosztályi sajátossághoz illeszkedés.
- ⦿ Differenciált megközelítésmód!

1. évfolyam

1. ISMERJÜK MEG EGYMÁST!

Zsófi és Tomi első osztályba járnak. Sok osztálytársuk van.

Te ismered az osztálytársaidat?

Beszélgessünk és játsszunk!

- Mutakozzatok be egymásnak!
- Dobáljatok egy labdát egymásnak! Aki kapja a labdát, mondja el a többieknek a kedvenc színét, kedvenc ételét vagy a kedvenc állatát!
- Beszélgetsetek arról, hogy mit láttok a rajzokon!

2. ISMERKEDÉS A HITTANÓRÁVAL

Tomi és Zsófi hittanórára járnak.

Ők már tudják:

**Isten szeret bennünket.
A hittanórán bibliai történetekről
tanulunk.**

Tudod-e?

A református hittanórán:

- megismerjük egymást,
- közösen játszunk és énekelünk,
- a Bibliából megismerjük Istent,
- imádkozunk Istenhez.

3. ISMERKEDÉS ISTENNEL

„Az Isten szeretet”

János 1. levele 4,8

m

1. Áld - juk az U - rat
Most és ö - rök - re,
Di - csér - jé - tek min - den mű - vét,
Ál - dás ö - vez - ze.

sz: Dr. Kerekes Károly gyűjteményéből ♪: Népi gyűjtés 📖: Népdal-esték - 113. szolár

4. ISMERKEDÉS AZ IMÁDSÁGGAL

**Istennek elmondhatjuk
az örömünket és a bánatunkat.
Ezt nevezzük imádságnak.**

Beszélgessünk és játszunk!

- Mit ábrázolnak a virág szirmaiban lévő rajzok?
- Mit gondolsz, mit mondhatnak Istennek a rajzok szereplői?
- Ismersz imádságokat? Mondd el őket a többieknek!
- Te mit mondanál Istennek?

6. MAGYAR REFORMÁTUSOK VAGYUNK

Így köszöntjük egymást:

Tudod-e?

A református templomok tetején általában csillag vagy kakas található.
A katolikus és evangélikus templomokén pedig kereszt.

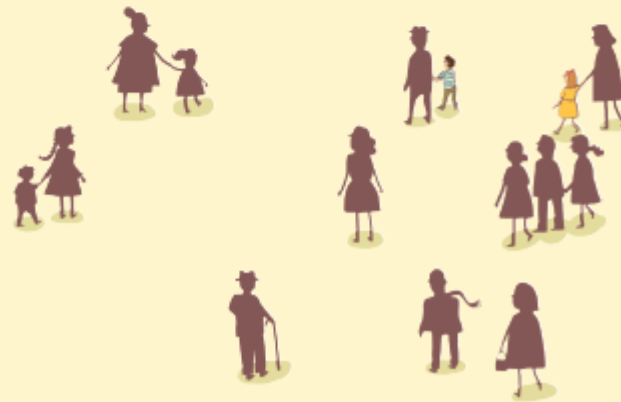

Beszélgessünk és játszunk!

- Kérdezzétek meg a szüleiteket, hogy ki az, aki református a családban!
- Álljatok körbe és köszöntsetek ti is egymást a református köszöntéssel!
- Milyen templomok vannak a közelben? Nézzetek képeket róluk és figyeljétek meg, hogy mi van a templomok tetején!

*Ez az Isten háza,
amit templomnak
nevezünk.*

*Az emberek
istentiszteletra
mennek
az Úr házába.*

7. ISTEN TEREMTETTE A VILÁGOT

Isten a semmiből teremtette a világot.
Azt mondta, hogy „legyen”
és minden létrejött. Eget, földet,
növényeket teremtett.

**„Kezdetben teremtette Isten
az eget és a földet.”**

Mózes 1. könyve 1,1

Tudod-e?

A Föld egyik legfontosabb jellemzője, hogy sok víz borítja,
ami miatt bolygónkat „Kék Bolygóként” is szokás emlegetni.

„És látta Isten, hogy ez jó.”

Mózes 1. könyve 1,10

Isten teremtette a Napot, Holdat és a csillagokat.

Ő teremtette az embert is, akit egy csodálatos kertbe helyezett.

9. EMBEREK KÖRÜLÖTTEM

**Nem jó az embernek
egyedül lenni.**

1Mózes 2,18

Isten ezért adott:

- családot,
- barátokat,
- osztálytársakat,
- szomszédokat,
- ismerősöket.

Beszélgessünk és játszunk!

- Kik az unokatestvéreid?
- Te kinek vagy az unokája?
- Ki lehet a te nagybátyád, nagynénéd?
- Kik a barátaid?
- Mit csináltok szívesen együtt?

11. ÓVJUK A TERMÉSZETET!

Isten az emberre bízta a teremtett világot, hogy vigyázzon rá.
De az ember sokszor a környezetét rombolja, ahelyett, hogy megőrizné.
Te hogyan tudsz a környezetre vigyázni?

Őrizd meg a rád bízott kincset.

1Timóteus 6,20

Beszélgessünk és játszunk!

- Mi az, amit szépnek találsz a természetben?
- Mit gondolsz, Isten milyennek szeretné látni a környezetedet?
- Hogyan tudsz vigyázni a környezetedre?
- Miért kell szétválasztani, amit a szemétkébe dobunk?

15. ISMERKEDÉS JÉZUSSAL

Jézus Isten Fia. Isten, aki emberi kisbabaként született meg a földön. Édesanyját Máriának hívták.

Beszéljünk és játszunk!

- Gyűjtsetek össze, amit Jézusról tudtok!
- Játsszátok el, hogy találkoztok Jézussal!
Mit mondanátok neki?

38

Amikor Jézus felnőtt, Istenről tanított.
12 barátjával járta a városokat.
Őket nevezzük tanítványoknak.
Jézusnak ma is vannak tanítványai.
Ők azok, akik Jézusra figyelnek és hallgatnak rá.
Te is lehetsz Jézus tanítványa!

39

18. ISMERKEDÉS A KERESZTELÉSSEL

Beszélgessünk és játszunk!

- Hozzatok fényképeket a saját vagy testvéretek keresztelőjéről!
Nézegetétek együtt őket!
- Te milyen fogadalmat tettél már?
- Játsszátok el közösen, hogy mi történik a keresztelőn!

Tudod-e?

A kisgyermek keresztelőjén a szülők és keresztszülők fogadalmat tesznek. A fogadalom arról szól, hogy segítenek a gyermeknek megismerni Isten szeretetét.

**„...tegyetek tanítvánná minden népet,
megkeresztelve őket az Atyának,
a Fiúnak és a Szentléleknek nevében...”**

Máté evangéliuma 28,19

2. ISMERKEDÉS A HITANÓRÁVAL

1. Az alábbi rajzok segítségével mondd el, hogy mit csinálnak a gyerekek!

a) Melyik tevékenységet szereted végezni?

b) Szerinted melyeket végezhetitek a hittanórán is?

Jelöld a kedvenc színeddel őket!

3. ISMERKEDÉS ISTENNEL

1. Isten különleges. Az alábbi rajzokon a legfontosabb tulajdonságait láthatjátok.

a) Beszéljétek meg, hogy melyik rajz milyen tulajdonságot jelenthet!

b) Válasszátok ki a kedvenceteket és színezzétek ki azt!

2. Szerinted hogyan lehet beszélni Istennel?

Tégy egy pipát az általad választott rajz mellé!

4. ISMERKEDÉS AZ IMÁDSÁGGAL

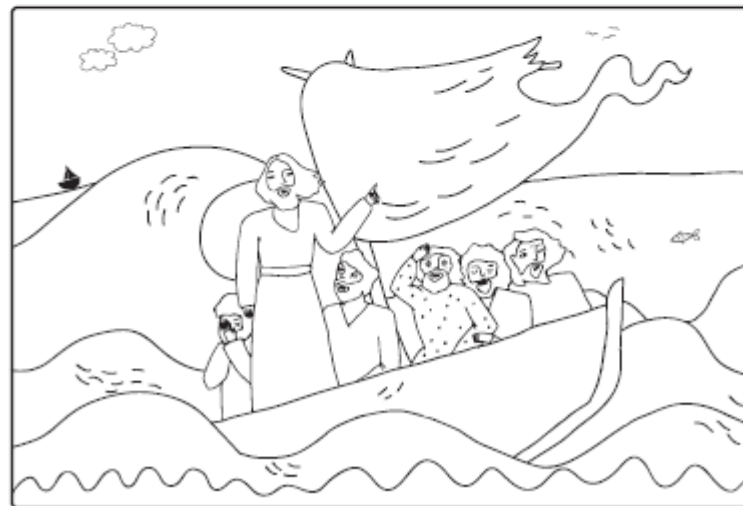
1. Az alábbi kép segítségével beszéljétek meg, hogy mi jellemző az imádságra!

2. Te mit mondanál el Istennek szívesen? Válaszd ki az alábbi rajzok közül!
A saját rajzodat is elkészítheted!

4. Keres 8 eltérést a két kép között! Karikázd be őket!

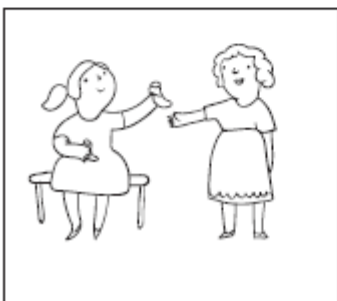
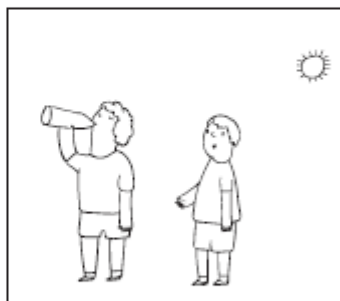
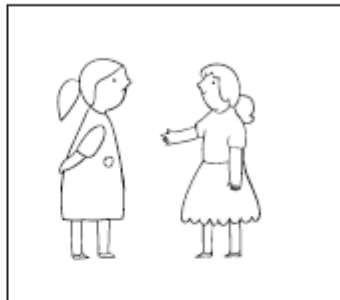
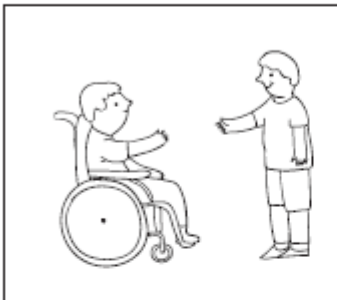

22/C. HOGYAN LEHETEK NAGYLELKŰ?

(János 6,1-15)

1. Színezd ki azt a képet, amelyiken szerinted nagylelkűen viselkedik valaki!
Beszéljétek meg, melyik képet választottad és miért!

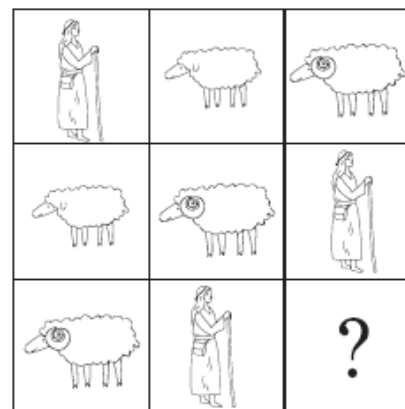

2. Radd sorrendbe a képeket a történet alapján!
A számokat írd a képek alatti kis négyzetekbe!

8

3. Törd a fejed, melyik ábra vezet el az üres négyzetből?
Ha rájöttél, tegyél egy pipát a kép mellé!

2. évfolyam

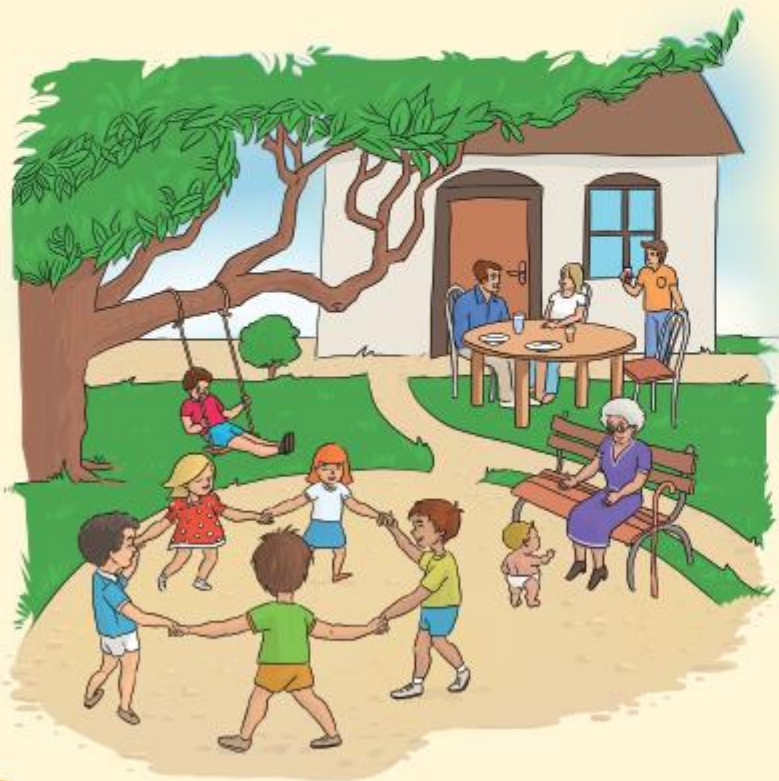
I. TESTVÉRI KÖZÖSSÉGBEN VAGYOK

Feladattár:

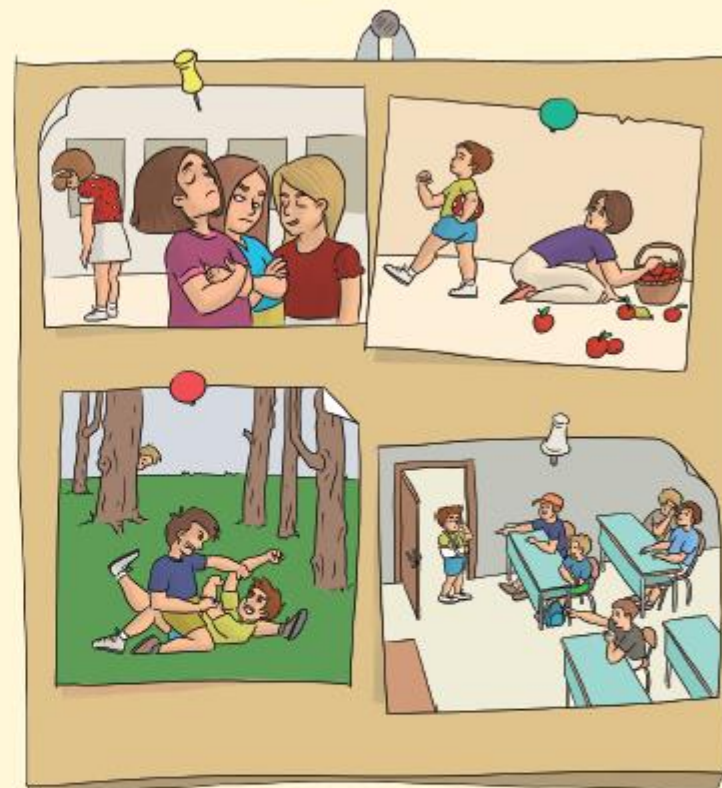
Milyen kedves élményedet idézi fel a kép? Meséld róla!

Együtt lenni jó.

A családdal, barátaival, osztálytársainkkal jó együtt lenni, mert szeretjük egymást. Néha előfordul, hogy haragszunk egymásra és veszekedünk. Aztán kibékülünk. Vigyázni kell a kapcsolatainkra. Isten is azt akarja, hogy békében és szeretetben éljünk.

Legyen újra jó együtt!

Feladattár:

Alkossatok csoportot és adjatok tanácsot a képen szereplőknek!
Soroljátok fel!

- Milyen szabályok vannak az iskolában?
- Milyen szabályok vannak otthon?
- Milyen szabályok vannak a barátságban?
- Milyen szabályokat kell megtartani ahhoz, hogy mindenki jól érezze magát a csoportban?

2. ÚTON A TEMPLOMBA

A templomot Isten házának is nevezik.
Neki építették.
Menjete el a templomba
és figyeljete ott Isten szavára!

Feladattár:

- Kövesd az újjal az útvonalat a háztól a templomig!
- Mesélj, mit látsz az úton, míg a templomba érsz.

Tudod-e?

Ezt az imádságot mondhatod
a templomba érkezéskor:
„Szent házában megjelentem,
én Istenem áldj meg engem! Ámen”
Távozáskor pedig ezt mondhatod:
„Házamba is jöjj el velem, tedd templomoddá, Istenem.
Ha áldott volt bejövésém, legyen áldott kimenésem. Ámen”

LÉPJ BE A TEMPLOMBA! MIT LÁTSZ OTT?

Tudod-e?

A templomban csendben vagyunk. Így könnyebben tudunk Isten szavára figyelni.

*„Mert ahol ketten vagy hárman
összegyűlnek az én nevémben:
ott vagyok közöttük.”*

Máté evangéliuma 18,20

A lelkész az istentiszteleten
palástot visel.

A lelkész szószékről hirdeti Isten igéjét.

A templom hangszere az orgona.

A templomi asztal az úrasztala.

A pénzadományt perselybe gyűjtik.

Az énekeskönyv tartalmazza
a gyülekezet énekeit.

II. ÉZSAU ÉS JÁKÓB KIBÉKÜLÉSE

(Mózes 1. könyve 32–33.)

A hosszú út után Jákób megérkezett Lábánhoz. Rebeka testvére szívesen befogadta. Sokat dolgozott neki és Isten áldotta a munkáját. Teltek, múltak az évek és Isten gazdagon megáldotta Jákóbot is. Nagy családja lett és sok-sok nyája. Régi otthonát mégse tudta elfeleldni. Szívében hazavágyott.

Eltűndült hát hazafelé. De mit szól majd Ézsau? – útközben csak erre tudott gondolni. Még nagyobb lett a félelme, amikor a szolgái jelentették: – A bátyád négyszáz harcosával jön feléd!

– Istenem! Ments meg engem Ézsau haragjától! – Imádkozott magában Jákób. Majd ezt a parancsot adta szolgáinak:

– Menjetek és legszebb állataimat vigyétek el Ézsauanak! Talán elfogadja az ajándékomat, és megbocsát nekem!

Tudod-e?

Beszélgessetek a történet alapján arról, hogy miért félt Jákób a békességre való törekvés megszüntetheti a haragot.

Jákób, remegve várta a találkozást. Amikor másnap meglátta Ézsaut, rá se mert nézni. Istenem! Mi lesz most velem! – sóhajtott.

Ézsau már ott is termett előtte. Ki gondolta volna! Ézsau Jákób nyakába borult, és sirva ölelte meg öccsét. Harag helyett öröm ragyogott az arcán. Hosszú évek után így békült ki a két testvér egymással.

Feladattár

- Beszélgetsek a történet alapján arról, hogy miért félt Jákób a találkozástól, és mit tett azért, hogy Ézsaut kiengesztelje!
- Játsszátok el, hogyan szoktátok kifejezni, ha haragszotok valakire; ha ki akartok békíteni valakit, ha megbocsátotok valakinek!

*„Ó, mily szép és mily gyönyörűséges,
ha a testvérek egyetértésben élnek!”*

Zsoltárok könyve 133,1

TE HOGYAN KÉRSZ BOCSÁNATOT?

(olvasmány)

Nézzétek meg a képeket és beszélgetsetek ezekről a helyzetekről!
Kinek és miért kell bocsánatot kérnie? Hogyan teszi meg azt!

„... amennyire tőletek telik, éljétek minden emberrel békességben.”

Rómaiakhoz írott levél 12,18

Jó napot kívánok!
Véletlenül betörtem
az ablakot! Van zsebpénzem
és kifizetem. Bocsánatot
kérek!

Ne haragud,
hogy bántottalak,
de én a könyvemet
védtem!

Bocsánat!
Nem akartam!!
Ne haragudj!

15. ISTEN MEGSZABADÍTTA JÓZSEFET

(Mózes 1. könyve 41-45)

József talán örökre a börtönbe maradt volna, ha Isten nem küld álmot a fáraónak. Mivel a fáraó nem értette, elmesélte országa bölcseinek is.

– Álomban a Nilus mellett hét szép kövér tehenet láttam – kezdte, majd így folytatta. – Azután hét csúnya és sovány tehen is megjelent. Ezek megették a kövér teheneket, de ugyanolyan soványak maradtak! Egy másik álmot is láttam. Hét szép kalász nőtt egy búzaszálon. De hét sovány és csúnya kalász elnyelte a szép kalászokat. Mit jelenthet ez?

Híába tanakodtak azonban, a legokosabb bölcsek sem tudták a választ. Ekkor a főpohárnoknak eszébe jutott a börtönbeli álma és József, aki megfejtette azt. Elmesélt mindent a fáraónak. Azonnal hívták a fiút!

Amikor elővezették, József figyelmesen meghallgatta az álmokat és így szólt:

– A két álom ugyanazt jelenti. A hét kövér tehen és a hét szép kalász bőséget jelent. Hét éven át annyi búza terem, amennyit meg sem bírnak enni az emberek.

Tudod-e?

Az az ember bölcs, aki odafigyel arra, amit Isten üzen neki.

50

József hamar elmagyarázta az álom másik felének jelentését is.

– Utána azonban pusztító szárazság következik. Ez is hét évig tart majd. Ezt jelenti hét sovány tehen és a hét hitvány kalász. Nem fog teremni a föld és a folyók is elapadnak. Mindenki éhezni fog. – magyarázta.

– Mit tegyünk, hogy megmeneküljön Egyiptom? – tűnődött a fáraó.

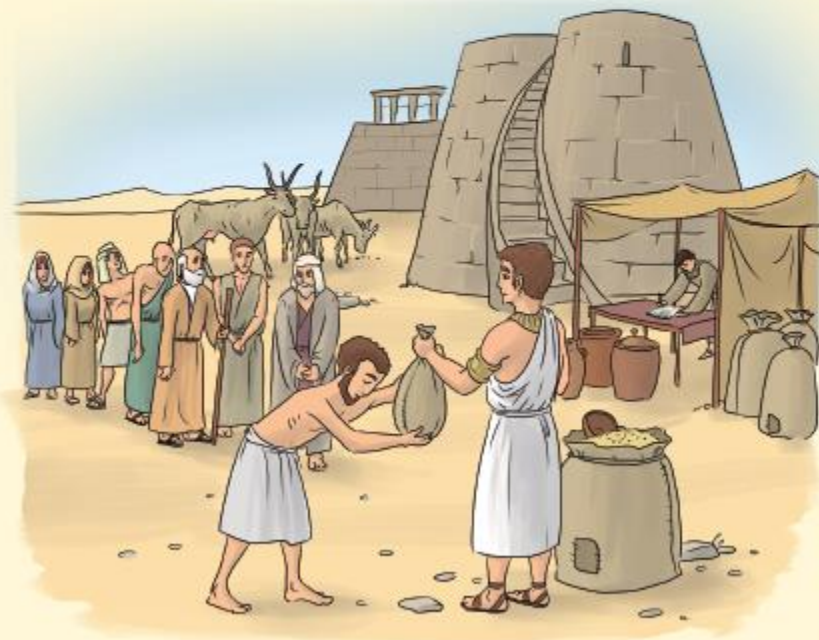
– Ha a bőség évet alatt, a felesleget magtárakba gyűjtjük, lesz tartalék a szűk esztendőkné is. – javasolta József.

– Te fogod a begyűjtést vezetni! – kiáltott fel a fáraó elégedetten.

Úgy is lett. Józsefből főember lett. Mindenki leborult előtte. A hét bő esztendő alatt folyt a gyűjtés és a raktározás. Amikor beköszöntött a hét szűk esztendő, Egyiptom felkészülve várta a szárazságot.

„... megáldja az Úr, a te Istened kezének minden munkáját, amit csak végzel.”

Mózes 5. könyve 24,19

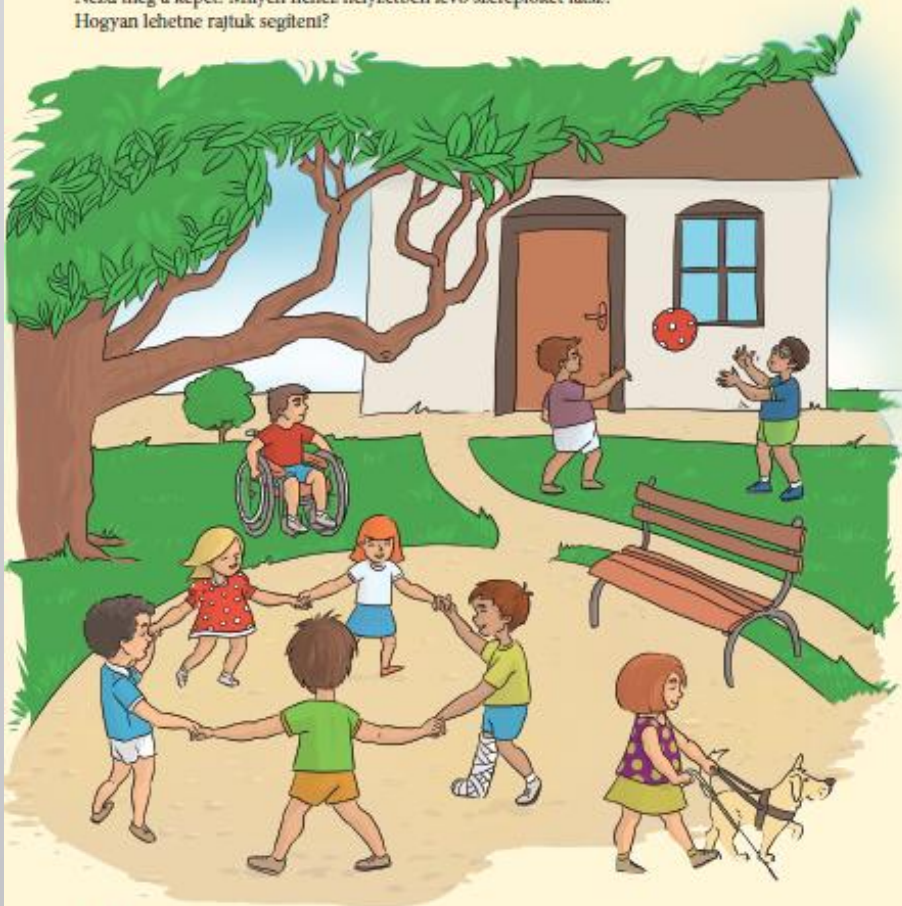

51

19. JÉZUS CSODÁT TESZ: BARTIMEUS MEGGYÓGYÍTÁSA

(Márk evangéliuma 10,46-52)

Nézd meg a képet! Milyen nehéz helyzetben lévő szereplőket látsz?
Hogyan lehetne rajtuk segíteni?

Tudod-e?

A vakok fehér botot használnak, és gyakran vakvezető kutyák segítik őket a közlekedésben. Vannak városok, ahol a jelzőlámpák sípolnak és bemozdítják, ha zöld van és át lehet menni a zebrán.

60

„... bizalommal szólhatunk Isten előtt...”

János 1. levele 3,21

Nemcsak ma vannak olyan emberek, akiknek segítségre van szükségük. Sok ember kereste Jézust azért, hogy segítsen rajtuk. Ilyen volt Bartimeus is!

Jerikóban élt egy nagyon szegény ember, aki vak volt. Kéregetéssel jutott élelemhez. A neve Bartimeus volt. Naphosszat az út mellett ült a botját szorongatva. Szomorúan koldult. Sokan elmentek mellette. Volt, aki észre sem vette. Mások sajnálkozva nézték. Néhányan pénzt adtak neki. Meggyógyítani azonban, senki sem tudta.

Egyszer Jézus is arra járt. Nagy sokaság gyűlt köré. Amikor Bartimeus meghallotta, hogy Jézus az, kiáltozni kezdett:

- Jézus, könyörülj rajtam!
- Többen is rászóltak:
- Hallgass, te koldus!

Ne zavarj őt!

De ő annál inkább kiáltozott:

- Jézus, könyörülj rajtam!

Jézus meghallotta. Megállt. - Vezessétek azonnal ide! - parancsolta.

Odavezették. Bartimeus remegve állt meg Jézus előtt.

- Mit kívánsz, mit tegyek veled?
  - Te meg tudsz gyógyítani! Add, hogy újra lássak!
- tört fel Bartimeusból a válasz.

Jézus szeliden Bartimeusra nézett és így szólt:

- Legyen! A hited megtartott téged. Menj el békével.

Nem volt boldogabb ember a városban Bartimeusnál. Újra látott! Örömben eldobta a botját. - Áldott legyen Isten! - kiáltotta.

Feladattár

- Láttál már látássérült gyermeket vagy felnőttet? Játsszátok el párban, hogyan tudnátok segíteni nekik egy-egy helyzetben!
- Nézzetek utána, hogy hogyan és mire tanítják meg a vakvezető kutyákat?
- Miért utasíthatja el egy látássérült ember a segítségedet?

61

A SZERETET GYAKORLÁSA EGYMÁS KÖZÖTT A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZBAN

Olvasmány

A képek segítségével beszéljétek meg, hogy milyen nehéz helyzetben lévőeknek segít a Református Egyház.

tszákosmentő misszió

telefonos lelki segély

idősek otthona

vakmisszió

siketek missziója

Ez a jel a Magyar Református Szeretetszolgálat emblémája. Rajtuk keresztül sok emberen tudunk segíteni.

gyermekkórház

melegétel osztás

Tudod-e?

A szeretetszolgálatnak vannak olyan programjai, amibe te is bekapcsolódhatsz.

A SZERETET CSELEKSZIK

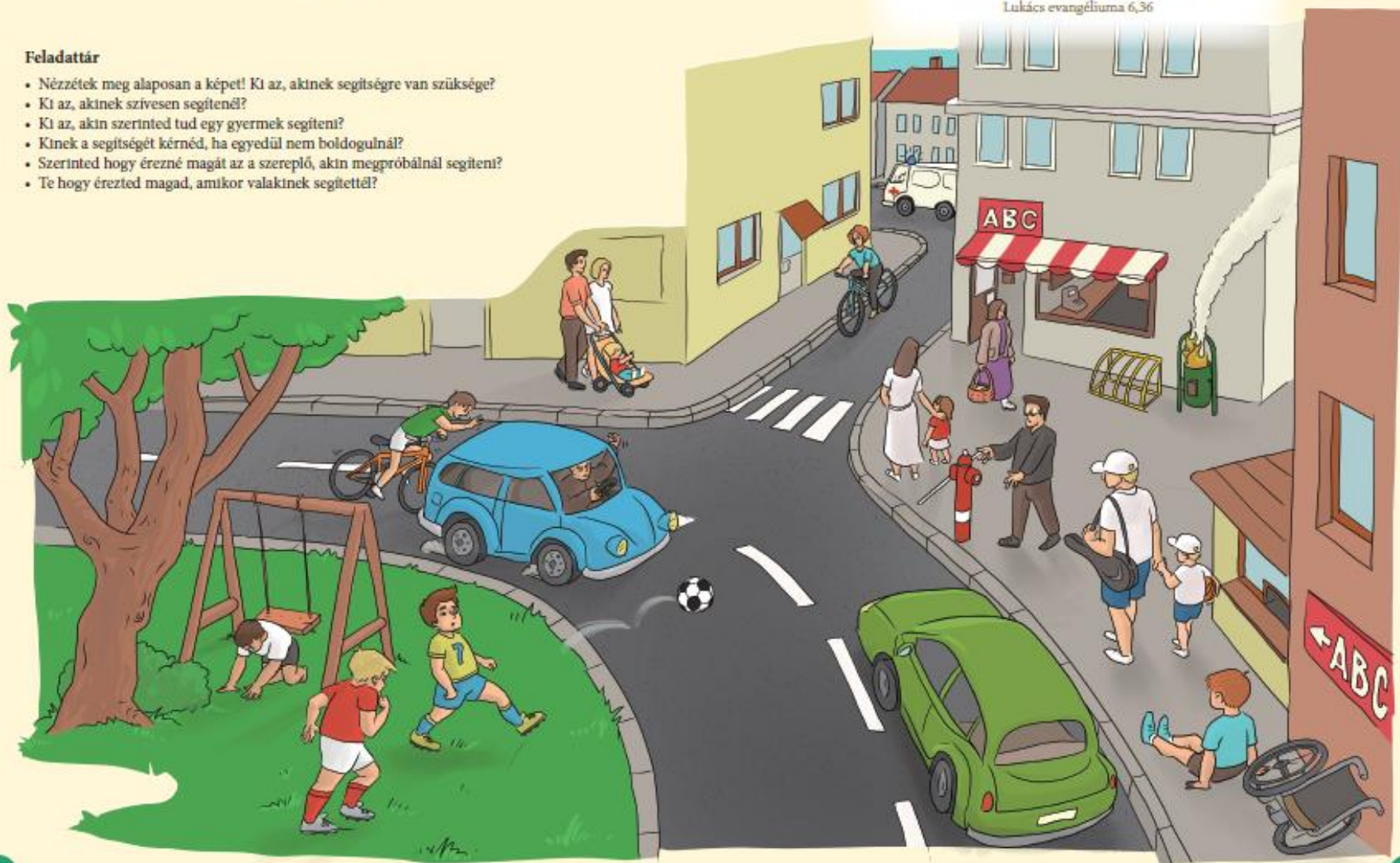
olvasmány

Feladattár

- Nézzétek meg alaposan a képet! Ki az, akinek segítségre van szüksége?
- Ki az, akinek szívesen segítenél?
- Ki az, akin szerinted tud egy gyermek segíteni?
- Kinek a segítségét kérnéd, ha egyedül nem boldogulnál?
- Szerinted hogy érezné magát az a szereplő, akin megpróbálnál segíteni?
- Te hogy érezted magad, amikor valakinek segítettél?

*„Legyetek irgalmasok,
amint a ti Atyátok is irgalmas.”*

Lukács evangéliuma 6,36

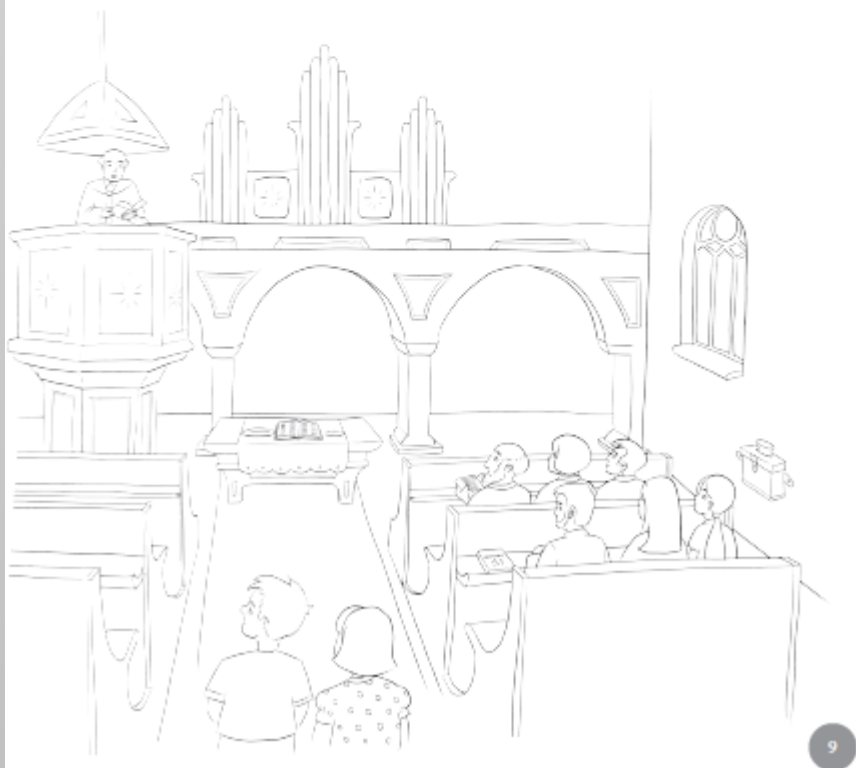

2. ÚTON A TEMPLOMBA

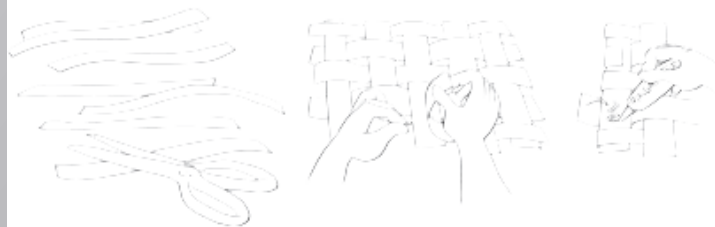
1. Mely szavak kapcsolódnak a mondatokhoz? Kösd össze őket!

Pénzgyűjtő ládika, vagy kosár	Biblia
Templomi ülőhely	palást
Templomi hangszer	persely
Isten szavát tartalmazza	szószék
Fekete templomi ruha	úrasztala
Templomi asztal	pad
Innen prédikál a lelkész	orgona

2. Színezd ki azokat a berendezési tárgyakat, amelyek a te gyülekezeted templomában is megtalálhatóak!

2. Készítsetek Biblia tekercset! A képek segítenek a munkában!

3. A kész tekercs mindkét oldalára írd a következőket!

- Az egyik oldalra Isten nevét az ószövetség nyelvén héberül.
- A másik oldalra görögül Jézus nevét.

Segítségül innen lemásolhatod a szavakat!

11

3. Mit gondolsz? Válaszolj szóban a kérdésekre!

- Mit érezhetett Sára és Ábrahám, amikor sokáig vártak a kisbabára?
- Milyen üzenetet hoztak Isten követői Ábrahámnak és Sárának?
- Miért nevetett Sára?
- Te mindig be szoktad tartani az ígéreteidet?

4. Te hogyan fejeznéd be a mondatokat?

Beszélgessetek arról, hogy kinek és mit szoktatok megígérni!

Ígérem neked, hogy _____

_____

Ígérem, hogy nem _____

_____

1. Te kiből bízol meg? Rajzold bele a nagy kézbe a te kisebb kezdet! Írd bele a nagy kézbe azoknak a neveit, akikben megbízol!

2. Mit ígért Isten Ábrahámnak? Fejezd be a rajzokat!

I
S
T
E
N

Á
B
R
A
H
Á
M

1. Színezd ki a pontokkal megjelölt csillagokat! Olvasd el az így előbukkant szöveget!

2. Beszéljétek meg, hogy mire emlékeztette Ábrahámot a sok csillag!

2. A történet 8 szava összekeveredett. Keresd meg őket az alábbi táblázatban!

T	I	Z	S	Á	K	H	M	H
R	Y	O	Í	G	É	R	E	T
A	T	R	P	P	S	Á	R	A
W	V	A	H	F	A	R	X	A
H	E	Á	B	R	A	H	Á	M
Á	N	O	I	D	E	G	E	N
R	D	Y	L	V	M	I	V	Z
O	É	M	D	F	B	G	W	X
M	G	Y	A	N	G	Y	A	L

Ábrahám
Sára
Izsák
idegen
vendég
három
angyal
ígéret

2. József álmodik. Mi hiányzik a rajzokról? Ha kitaláltad, keresd meg az ide illő matricát és ragaszd be!

Felső koncepció

HOGYAN HASZNÁLJÁTK A KÖNYVET?

Ez a tankönyv sok érdekességet tartalmaz. Minden fő leckéhez tartozik egy bevezető rész. Ez a bevezető mindig egy fontos információra mutat rá. Aztán olvashatjátok a bibliai történetet. *A dőlt betűvel* kiemelt részek mindig a Biblia eredeti szövegét hozzák. Akinek van Bibliája otthon el is olvashatja az egész, hosszabb történetet a Szentírásból is!

Néhány lecke címe alatt ez a szó található: (olvasmány). Ezek a leckék segítenek megérteni egy-egy nehezebb témát, vagy előkészítik a következő leckét a számotokra. Ha nem is veszitek ezt a leckét az órán, otthon érdemes elolvasni!

Gyertek és kövessük Isten útmutatását a döntéseinkben!

Lila keretben találhatóak azok a gondolatok, melyek röviden összefoglalják az adott témát. Ezeket mindenképpen jegyezzétek meg!

Az arany színű keretben lévő részek mindig egy fontos bibliai ígét tartalmaznak. Ezek az aranymondások, amelyeket jó, ha aranyként őrzünk a szívünkben.

Zöld keretben feladatok és kérdések találhatóak. Ezek segítik az órai közös gondolkodásokat.

Sötétzöld keretben a fogalmak rövid magyarázatát találjátok meg.

Tudjátok-e?

A Biblia tele van érdekességekkel. Ma is létezik sok bibliai hely. Olvassátok el ezeket az izgalmas háttér információkat a tankönyv leckéiből.

- Mai életvalósághoz kapcsolódás.
- Más tantárgyakhoz (történelem, irodalom) kapcsolódás.
- Elgondolkodtatás.
- Sok fénykép.
- Érdekes témák.
- Színkóddal jelölt állandó részek.

5. ISTEN SEGÍT A BETEGSÉGBEN: NAAMÁN TÖRTÉNETE

Hadvezérek

A hadvezér (hadseregparancsnok) szerepe minden korban kiemelkedő volt, de az ókorban különösen. Nagy birodalmak születtek ekkor, amelyek meg akarták hódítani a környező népeket. De a kisebb országok, államok is sokat harcoltak, szinte állandó volt a háborús veszély. A hadsereg élére pedig olyan parancsolni tudó, határozott és a hadviseléshez értő férfi kellett, aki szükség esetén személyes bátorságával mutatott példát az egész seregnek. Am a betegség kórokozójának a hadvezér sem parancsolt. Az egyik legsúlyosabb betegség volt a lepra (régii magyar nevén: bélpoklosság), és sok ember lelte halálát a lepra baktériumával való reménytelen küzdelemben. Elizeus próféta idejében a lepra még halálos betegségnek számított. Izráel népe számára a mózesi törvények szigorúan előírták a leprások elkülönítését, akik így elvesztették munkájukat, nem érintkezhetek a barátaikkal, de még a családjaikkal sem.

Illés után Elizeus próféta hirdette Isten szavát a népnek. Elizeus Isten segítségével csodákat is tett. Ezekből mindenki láthatta, hogy Isten milyen kegyelmes és milyen nagy a hatalma. A következő történet arról szól, hogy Isten a betegségék fölött is Úr

EGY CSODÁLATOS GYÓGYULÁS

2Királyok 5,1–19

Naamán az arámok **hadseregparancsnoka** volt. Mindenki ismerte a bátorságát és az erejét. Az ellenségei – köztük Izráel – félték tőle. Saját királya pedig nagyra becsülte. **Gazdagon és boldogan élt** a palotában addig, amíg Naamán **gyanús foltokat** nem vett észre a testén. Először nem akart hinni a szemének. Elbessegette a dolgot. De a foltok nem akartak elmúlni. Sőt, mintha tovább is terjedtek volna. Bélpoklos lett! Ma ezt a betegséget leprának hívjuk. Komoly, halállal végződő fertőző kór. **Naamán elkecsereedett** és megrémült. Akkor most hiába minden, a palotája, a gazdagsága, elveszti még a családját, a barátait is. Az utcára se mehet ki, senkihez hozzá nem érhet. Nem hiába rettegett Naamán. Akkoriban még nem ismerték a lepra ellenszerét. **Gyógyíthatatlan betegségnek** számított. Aki megkapta, annak el kellett hagynia a közösséget is. **Ami az emberek előtt lehetetlen, az Isten számára azonban lehetséges.**

Naamán feleségének volt egy szolgálója, egy kis **zsidó rabszolgalány**. Ő jól ismerte Istenét és az Ő nagy hatalmát. Amikor meghallotta a kislány, mi történt Naamánnal, és odaállt úrnője elé: – *Bár csak eljuthatna az én uram a samáriai prófétahoz! Az majd meggyógyítaná a betegségéből!*

– Igazad volt! Meggyógyultam. *Most már tudom, hogy nincs másból Isten az egész földön, csak Izráelben. Fogadd hát el az ajándékomat!*

De a próféta a fejét rázta:

– Nem. Nem fogadok el semmit. És Naamán hiába mutogatta a kincseit. Hiába unszolta, a próféta hajthatatlan maradt.

– Rendben van – mondta végül Naamán –, de ha te nem fogadsz el tőlem semmit, akkor legalább engedd, hogy elvigyek annyi földet, amennyit egy pár öszvér elbí, hogy oltárt építhesek odahaza az Úrnak. Mert nem akarok én többé más istent imádni, csak azt, aki meggyógyított engem. Csak azt az egyet bocsásd meg az Úr, ha elkísérem királyomat az ő istenének templomába.

E embereknek ez lehetetlen, de Istennek minden lehetséges.

Máté evangéliuma 19,26

Tudod-e?

A lepra ellenszerét 1946-ban fedezték fel, így a fejlett országokban gyakorlatilag megszűnt a lepraveszély. Am a szegény országokban ma is ugyanolyan probléma, mert nincs elég pénz a betegek kezelésére.

A világon jelenleg 10–12 millió leprás él, főleg a trópusi országokban.

Feladattár

Játszátok el a következő személyek párbeszédét:

- a rabszolgalány és úrnője;
- Naamán és az arám király;
- Naamán és az izráeli király;
- Gézai és Naamán;
- Naamán és a szolgál;
- Naamán és Elizeus.

Bibliai kvíz

- Ki volt Naamán?
- Milyen betegségben szenvedett?
- Ki adott neki tanácsot?
- Milyen gyógymódot javasolt neki a próféta?
- Milyen volt Naamán a fürdés előtt és után?

A Jordán folyó és a Jordán völgye.

10. JÉZUS MEGKERESZTELKEDÉSE

Kihez tartozol?

Az újszülöttek rögtön születésük után kapnak egy karszalagot. Ez egy azonosító, ahol a baba neve áll.

Nemcsak azt jelzi, hogy kicsoda ő, hanem azt is, hogy kihez tartozik.

KINEK KELLENE KERESZTELNI?

Máté 3,13–17

János sok embert megkeresztelt a Jordán folyóban. Sokan úgy érezték, hogy szükség van arra, hogy megváltozzanak, és Isten akarata szerint éljenek. Ők Jánoshoz menve megbánták bűneiket, és megkeresztelkedtek. Egyszer azonban különös dolog történt. Megjelent valaki, akinek nem lett volna szüksége arra, hogy megkeresztelkedjen, mert mindenkinél tisztább és igazabb.

Akkor eljött Jézus Galileából a Jordán mellé Jánoshoz, hogy keresztelje meg őt.

János azonban megpróbálta visszatartani őt: Nekem volna szükségem arra, hogy megkeresztelj, és te jössz hozzám? Jézus ezt válaszolta: Engedj most, mert így illik minden igazságot betöltenünk. Akkor engedett neki. Amikor pedig Jézus megkeresztelkedett, azonnal kijött a vízből, és íme, megnyílt az ég, és látta, hogy Isten Lelke mint egy galamb aláereszkedik, és őreát száll. És íme, hang ballatszott a mennyből: Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm.

És íme, egy mennyei hang ezt mondta: „Ez az én szeretett fiam, akiben gyönyörködöm.”

Máté 3,17

Feladattár

- Figyeld meg a hasonlóságokat és a különbségeket a képek között! Mit gondolsz, melyik a református keresztelő?
- Te meg vagy keresztelve? Ha bizonytalan vagy, kérdezd meg a szüleidet, hol és hogyan kereszteltek meg!
- Szerinted miért vízzel keresztelnek?

Bibliai kvíz

- Melyik folyóban keresztelkedett meg Jézus?
- Miért vonakodott János megkeresztelni őt?
- Mi szállt Jézusra megkeresztelkedésekor?
- Milyen mondat hallatszott a mennyből?

Tudod-e?

A református templomok belsőjében gyakran a galamb motívum is megjelenik. Ezek az ábrázolások arra utalnak, hogy a templomban a Szentlélek gyűjti össze az embereket. Azért vagyunk ott, hogy a mi lelkünk is Isten Fiában, Jézusban gyönyörködjön. A képen a tákosi református templom egyik padját látod.

II. MINDENNAPI KÍSÉRTÉSEINK

Sok mindenben nem te döntesz az életedben.
Tudnál rá példát mondani? Mi az, amiben te dönthetsz?
Tudsz-e mindig jól dönteni?

A kísértés választás elé állít minket. Döntenünk kell: melyik utat válasszuk. Azt, amit a kísértés kínál vagy talán a nehezebbnek tűnőt. Ha a kísértést követjük, rossz döntéseket hozunk.

Kísértésekkel gyakran találkozunk. Még Jézust is érték kísértések. Biztosan emlékszel rá, hogy ezek a kísértések el akarták terelni a jó útról, el akarták téríteni a feladatától. De Ő nem engedett ezeknek a csábításoknak. Mi hogyan is vagyunk ezzel?

18. JÚDÁS ÁRULÁSA

Jézus 12 tanítványa hűségesen követte őt éveken át. Együtt vándoroltak, együtt tapasztalták meg Jézus mellett Isten sok csodáját. Összetartoztak, de valaki közülük mégis ellenük fordult. Elárulta őket. Ezt a tanítványt Iskáriótes Júdásnak hívták.

BARÁTBÓL ELLENSÉG

(Máté 26,14–16; 26, 47–56)

A papok és a nép vezetői már régóta ferde szemmel figyelték Jézust. Nem tetszett nekik sem a tanítása, sem az, hogy az emberek hittek benne. Ő nem lehet a Messiás – gondolták. Azt tervezték, hogy bebörtönzik és halálra ítélik. Csak az alkalomra vártak. Akkor a tizenkét tanítvány közül egy, akit **Iskáriótes Júdásnak** hívták, **elment a főpapokhoz, és így szólt:**

– Mit adnátok nekem, ha kezetekbe adnám Jézust?

Mert tudta, hogy már régóta el akarják fogni őt. Azok **harminc ezüstöt** ajánlottak neki. Ettől fogva kereste az alkalmat, hogy elárulja őt.

Nem kellett sokáig várnia. Amikor **Jézus a húsvét előtti pénteken az olajfák hegyére ment** a tanítványaival imádkozni, **Júdás** már nem volt köztük. Elment és kardokkal és botokkal felszerelt sokasággal tért vissza a főpapoktól és a nép véneitől.

Amikor meglátta Jézust, ezt súgta a fegyvereseknek:

– Akit megcsókolok, az lesz ő, azt fogjátok el!

Majd egyenest **Jézushoz** menve így szólt:

– Ödvözlégy, Mester! – és **megcsókolta őt.**

Jézus ezt mondta neki:

– Barátom, hát ezért jöttél!

Akkor odamentek, megragadták, hogy elfogják. Ezt látva **Péter** – Jézus tanítványa – a kardjához kapott, kirántotta, **lecsapott a főpap szolgájára, és levágta a fülét.**

Jézus ráparancsolt:

– **Tedd vissza kardodat a helyére, mert akik kardot fognak, kard által vesznek el.** Vagy azt

Máté 8,36

gondolod, hogy nem kérhetném meg Atyámat, hogy adjon mellém most tizenkét sereg angyalnál is többet? De miképpen teljesednének be akkor az Írások, hogy ennek így kell történnie!”

Abban az órában így szólt Jézus a sokasághoz:

– Úgy vonultatok ki, mint valami rabló ellen, kardokkal és botokkal, hogy elfogjatok; mindennap a templomban ültem és tanítottam, mégsem fogtatok el.

A tanítványok látva, hogy Jézus hagyja magát elfogni, mind elhagyták őt, és elfutottak.

Amikor Júdás megértette, hogy milyen rosszat tett, visszaroht a főpapokhoz a harminc ezüsttel.

– Ártatlant árultam el, visszaadom a pénzetekeket.

– Mi közünk hozzá? A te dolgod – válaszolták azok.

Júdás a pénzt a földre szórta, elment és felakasztotta magát.

Feladattár

- Te kihez tartozol?
- Mit jelent az a szó, hogy áruló?
- Melyik a legfontosabb tulajdonsága egy barátságnak?
- Fontos-e a bizalom?
- Melyik állatra illik a mondás: „Az ember leghűségesebb barátja.” Miért?

Bibliai kvíz

- Mit tett Júdás?
- Mit tett Péter?
- Melyik volt a helyes?
- Mennyi pénzért adta fel Jézust?
- Kire mondják azt, hogy áruló?
- Minden elkövetett hibánkat ki lehet javítani?
- Júdás választott Jézus és a pénz között. Miért döntött rosszul?

Tudod-e?

- Hogy az Olajfák hegyén még ma is látható a Gecsemáné kert, ahol Jézust elfogták? Még érdekesebb, hogy az olajfák nagyon sokáig élnek. Bár a törzsük elpusztul, gyökerükről újabb és újabb hajtások sarjadnak. Kutatók megállapították, hogy az itt található olajfák eredete egészen a Jézus földi életének idejére nyúlik vissza.
- Harminc ezüst akkoriban egy rabszolga ára lehetett.

Gecsemáné kert napjainkban, olajfával

Emlékezz meg a nyugalom
napjáról, és szenteld meg azt!

2Mózes 20,8

23. „ISTEN, ÁLDD MEG A MAGYART...”

Nemzeti imádságunk, a Himnusz

Jézustól tanult imádságunk az Úri imádság, más néven a „Miatyánk...” Ez minden keresztyén közös imádsága.

Van egy különleges imádságunk, amelyet minden magyar ember tud kívülről, akár hívő, akár nem. Ez az imádságunk a Himnusz. Nemzeti imádságnak is nevezzük. Összeköt minden magyar embert, akár az ország határain kívül, akár belül élnek.

A világon nagyon sok helyen élnek magyarok. Nekik a Himnusz ugyanazt jelenti. Amikor éneklük, a hazájukért imádkoznak.

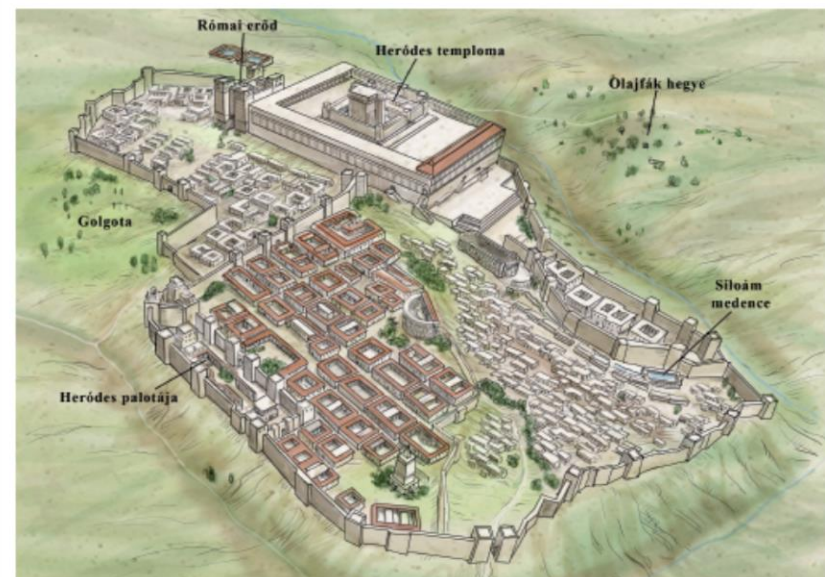
1844. február után – Erkel Ferenc megírta a Himnusz zenéjét.

„Csend van. Olók és gondolkodok: hát hogy is kellene azt a Himnuszt megcsinálni? Elém teszem a szöveget. Olvasom. Megint gondolkodok. És amint így elgondolkozom, eszembe jut az én első mesteremnek a szava, aki Pozsonyban tanított. Azt mondta: fiam, mikor valami szent zenét komponálsz, mindig a harangok szava jusson először eszedbe. És ott a szoba csendességében megzendülnek az én fülemben a pozsonyi harangok. Áhítat száll meg. A kezemet a zongorára teszem, és hang-hang után olvad. Egy óra sem telik belé, megvan a Himnusz...”

(Gárdonyi Géza: *Erkel emlékkönyv*. 1910)

I. A 12 TÖRZS ELHELYEZKEDÉSE A HONFOGLALÁS UTÁN

5. JERUSALEM JÉZUS KORÁBAN

ISTEN IGÉJE MEGVILÁGÍTJA AZ ÉLETÜNKET

I. ÉLETÜNK ISTEN ELŐTT

(Zsoltárok 139,1-17)

Ki ismer engem?

Vajon miért jó, ha valaki ismer téged?

Isten ismer és úgy szeret, ahogy vagy. Dávid így ír erről a 139. Zsoltárban:

*Uram, te megvizsgálz,
és ismerz engem.
Tudod, ha leülök vagy ha fellállok,
messziről is észreveszed szándékomat.
Szemmel tartod járásomat
és pihenésemet,
gondod van minden utamra.
Még nyelvem sincs a szó,
Te már pontosan tudod, Uram.
Minden oldalról körülfigyél,
kezzed rajtam tartod.*

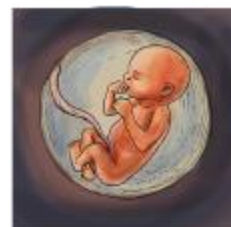

Isten mindenről tud, ami veled történik. Tudja, hova tartasz, mit tervezel, és mit szeretnél mondani. Jobban ismer téged, mint bárki más! Bízhatz benne!

*Hova menjek lelked elől?
Orcád elől hova fussak?
Ha a mennybe szállnék, ott vagy,
Ha a holtak hazájában feküdnék le,
Te ott is jelen vagy.
Ha a hajnal szárnyaira kelnék,
És a tenger tulsó végén laknék,
Kezed ott is elérne,
Jobbod megragadna engem.
Ha azt gondolnám, hogy elnyel a sötétség,
És éjszakává lesz körülöttem
a világosság:
a sötétség nem lenne elég sötét neked,
az éjszaka világos lenne, mint a nappal,
a sötétség pedig olyan,
mint a világosság.
Te alkotad veséimet,*

*Te formáltál anyám méhében.
Magasztallak téged,
mers félelmes vagy
és csodálatos
csodálatosak alkotásaid,
és lelkem jól tudja ezt.
Csontjaim nem voltak rejtve előtted,
amikor titkon formálódtam,
mintha a föld mélyén képződtem volna.
Alakvalan testem már lárták szemeid;
könyvedben minden meg volt írva,
a napok is, amelyeket nekem számtál,
bár még egy sem volt meg belőlük.
Mily drágák nekem szándékaid, Istenem,
mily hatalmas azoknak száma.*

Istennel mindig és mindenütt találkozhatz. Nem lehet elrejtőzködni előle úgy, hogy meg ne találjon. Számára sehol nincs olyan sötét, hogy ne tudna segíteni rajta világosságával. Szeretete vár, bármilyen helyzetben találkozol vele. Isten alkotta életedet is. A zsoltár is arról szól, hogy Ő jól ismer már születésed előtt. Isten életed minden napján és eseményében jelen van. Ő adta testedet-lelkedet, hogy válaszolhass szeretetére.

„Uram, te megvizsgálz és ismerz engem. Szemmel tartod járásomat és pihenésemet, gondod van minden utamra.” Zsoltárok 139,1 és 3.

Tudod-e?

- A testünket alkotó sejtek szövetekbe rendeződnek. A DNS (deoxiribonukleinsav) tartalmazza a sejtjeink felépítéséhez szükséges összes információt. 1953-ban fedezték fel, hogy a DNS szerkezete a szövéshez használt fonalhoz hasonlít. A DNS molekulák feltekeredve, két egymással összefonódó, kettős spirálba rendeződnek.
- „Te formáltál anyám méhében” – olvasható a 139. zsoltárban. Ezt a mondatot így is lefordíthatnánk magyar nyelvre: „te szótél-fontál engem”. Isten, mint egy nagy szövőmester alakítja életünket, fonja életünk fonalát, s kezében tart az egész világgal együtt.

Feladattár

- Beszélgessetek a zsoltár szövege mellett rajzokról és képekről! Melyiket találjátok a legérdekesebbnek? Miért?
- Alakítsatok három csoportot! Osszátok el a csoportok között a zsoltár három részét! Beszéljétek meg a csoportban, kinek melyik sor tetszik a legjobban! Fogalmazzatok át a kiválasztott sorokat a saját szavaitokkal!
- Készítsetek színes fonalakkból egy fonatot! A DNS-re emlékeztethet benneteket. Használhatjátok könyvjelzőként a kedvenc könyvetekben.

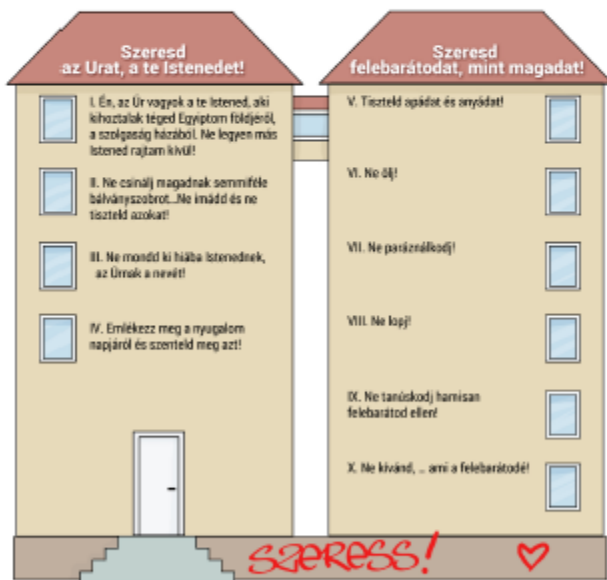
ISTEN A TÍZPARANCSSOLATOT ADJA NÉPÉNEK

(2 Mózes 19,1-9)

Izrael népe elindult Egyiptomból. Miután átkeltek a Vörös-tengeren, vándoroltak a pusztában őseik hazája, Kánaán felé. Nem voltak többé rabszolgák. Szabad népként járták útjukat. Már nem kellett az egyiptomiak törvényeinek engedelmeskedniük. Isten adott nekik új szabályokat. Segíteni akart nekik abban, hogyan figyeljenek oda Istenükre és egymásra is. Amikor a Sínai-hegységhez értek, így szólt Isten Mózeshez:

- Így szólj Jákóbb házához, és ezt hirdesd Izrael fiainak: Ti láttátok, mit cselekedtem Egyiptommal, hogyan hordoztalak benneteket sasszárnyakon, és hogyan hoztalak ide benneteket. Most azért, ha engedelmesen hallgattok szavamra, és megtarjátok szövetségemet, akkor, bár enyém az egész föld, valamennyi nép közül ti lesztek az én tulajdonom. Ezután lejött Mózes, összehívta a nép véneit, és átadta nekik mindazokat az igéket, amelyeket rábízott az Úr. Az egész nép egy akarattal felelt: - Megesszük mindazt, amit az Úr mondott.

Így kötött Isten szövetséget a néppel. Megígérte, hogy vigyáz rájuk. A nép pedig elhatározta, hogy hallgat Isten szavára, keresni fogja akaratát. A Tízparancsolatot Mózesen keresztül adta Isten a népének, két kőtáblára írva. E parancsolatok ma is útmutatást jelentenek a mindennapokban.

Tudod-e?

A Tízparancsolat egy ikerházhoz hasonlít. Ám ezen a házon csak egy bejárati ajtó van.

Csak az juthat el a második házba, aki előbb bement az elsőbe. Ha szeretjük Istenet, akkor tudunk szeretettel fordulni embertársainkhoz.

5. SZAVAINKKAL IS TISZTELHETJÜK ISTENT „Ne mondd ki hiába...!”

(A 3. parancsolat)

Gondold végig! Beszéljétek meg!

Mindenkinek van neve. Fontos számunkra, hogyan szólítanak. Rosszul esik, ha eltévesztik, vagy gúnyosan mondják ki nevünket.

Istennek is van neve. Amikor Mózes megkérdezte Tőle: „Mi a neved?“, Ő ezt válaszolta: Jahve. Azaz: „Vagyok, aki vagyok.”

- Hogyan használhatjuk helyesen Isten nevét?
- Mely esetek azok az, amikor nem helyesen használjuk az Ő nevét?

Isten nevről és helyes használatáról szól a 3. parancsolat:

6. A NYUGALOM NAPJA „Emlékezz meg a nyugalom napjáról...”

(A 4. parancsolt)

MIRE SZÁNOD AZ IDŐDET?

közfő	kedd	szerda	csütörtök	péntek	szombat	vásárnap
iskola	iskola	iskola	iskola	iskolai kirándulás!	pihenés	?
külön angol	zeneóra	Ebed	zeneóra		bévasárlás	?
segítség offhon	zeneóra	Edzés	tanulás		chat	?
tanulás	barátok	barátok	biblia-olvasás		tanulás	?
	biblia-olvasás	tanulás	TV		ifi	?
				együtt a család		

Gondold végig!
Beszéljétek meg!

- Ha szabadon tervezhetnéd a hét minden napját, hogyan nézne ki az időrended?
- Mit írnál a kérdőjel helyére?
- Tervezd meg úgy a vasárnapodat, hogy Istennel is tölts időt!
- Keress példákat arra, hogyan tölthetsz időt Istennel!

Ma is vannak templomok, amelyek a vasárnapi istentisztelet helyszínei számunkra. Mi is találkozhatunk Istennel és egymással, hogy megünnepeljük a hetedik napot.

Tudod-e?

Salomon temploma kb. 30 m hosszú, 9 m széles és 15 m magasságú épület volt. Salomon nagy mennyiségű értékes faanyagot vásárolt az építéshez a tiruszi-Híram királytól. A padló ciprusfából készült, a belső falakat cédrusfával burkolták. A gazdagon díszített burkolatot szinarannyal vonták be. Az Újszövetség idejének templomát Heródes templomának nevezték. Heródes nem a meglévő templomot építtette át, hanem újat emelt annak helyén.

Bibliai kvíz

- Ki építtette a jeruzsálemi templomot?
- Hány évig tartott a templom építése?
- Milyen részekből állt a templom?
- Mit tartottak a legszentebb részben?
- Hogyan szól a 4. parancsolt?

8. AZ ÉLET TISZTELETE

„Ne ölji!”

(A 6. parancsolt)

Albert Schweitzerrel történt:

„Otthagya a csúfolódó gyermekereget, és elindult hazafelé. Nem messze laknak, a városka közepén. Ő a grtinsbachi lelkész fia. Ahogy belép, anyja rögtön észreveszi, hogy milyen csendes és elgondolkozó az ő életvidám fia.

- Mi baj van, Albert? Rosszul feleltél talán? - kérdi édesanyja.

- Nem...,nem anyám...,csak...,csak - s elakad a szava.

- Hát akkor mi bajod van?

- Úgy szégyeltem magamat..., a fiúkkal én is kicsúfoltam az öreg ószerest, és ő némán tűrte, és csak mosolygott. De többé nem teszem! - mondja szinte fogadalomszerűen.

Anyja magához húzza fiacskáját, és szinte áldón mondja:

- Nagyon helyes, fiam! Az életet...*minden életet tisztelni kell!*

Ez az anyai szó a szívéig ért Albertnek, és soha többé nem felejtette el.” Megértette, amit anyjától hallott, s egész életében eszerint cselekedett.

Gondold végig!
Beszéljétek meg!

- Miért mondhatta Albert Schweitzer édesanyja: „minden életet tisztelni kell”?
- Gyűjtsetek érveket amellett, hogy miért kell az életet tisztelni!

„Ne ölji!”

2 Mózes 20,13

Az élet Isten ajándéka.

Minden élet értékes, a sajátod is.

Isten minden helyzetben az élet védelmét kéri tőlünk.

Rombolod az életet: haraggal, bántó szavakkal, ütéssel.

Véded az életet: mosollyal, biztatással, megbocsátással, szeretettel, segítségnyújtással.

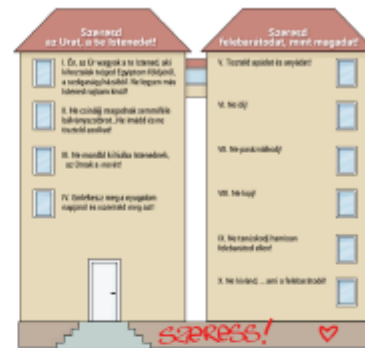
14 JÉZUS ÉS A TÍZPARANC SOLAT

(Máté 22,35-40; Máté 12,9-14)

MELYIK A LEGFONTOSABB PARANC SOLAT?

Az iskolában és a családjukban is vannak szabályok, amelyek alapján cselekszünk. Jézus számára a Tízparancsolt alapvető életszabály volt. Már gyermekként megismerte, elfogadta és megtartotta.

Amikor felnőtt lett, és tanítani kezdett, a zsidók kíváncsiak voltak, vajon tiszteletben tartja-e Jézus a számukra fontos szabályokat. Valami egészen újat tanít, vagy alkalmazkodik-e a régi törvényhez? Vajon mi Jézus véleménye? Mi a legfontosabb a törvényben? Kíváncsian várták Jézus választát.

Te mit gondolsz?

1. Melyik a legfontosabb parancsolt?
2. Rendeztetek vitafórumot! A csoportok soroljanak fel érveket amellett, hogy az általuk választott parancsolt a legfontosabb!
3. Dolgozzatok csoportokban! Készítsetek plakátot arról a parancsolatról, amelyik szerintetek a legfontosabb!

A NAGY PARANC SOLAT

(Máté 22,35-40)

Jézus egész életében példát adott arra, hogyan lehet betartani a Tízparancsoltot. Egyedül ő volt képes tökéletesen megtartani azt. Amikor megkérdezték tőle, hogy melyik a legnagyobb parancsolt, Jézus nem választotta ki egyiket sem. Mindegyiket nagyon fontosnak tartotta. Arra a kérdésre, hogy melyik a legnagyobb parancsolt, Jézus egy szóban foglalta össze, mi a legfontosabb a törvényben. Ez a szó a „szeress” volt. Nem megváltoztatni, eltörölni akarta a törvényt, hanem a szeretet alapján betölteni azt. Ezt tanította:

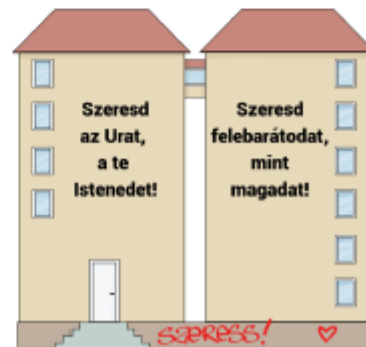
„Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből.

Ez az első és a nagy parancsolt.

A második hasonló ehhez:

Szeresd felebarátodat, mint magadat.

E két parancsoltól függ az egész törvény és a próféták.”

A KRISZTUSI LELKÜLET

Olvasmány

Gondold végig!
Beszéljétek meg!

- Mit gondolsz, mit jelenthetnek a lányok mögötti gondolatok?
- Te voltál már hasonló helyzetben? Mit éreztél?
- Olvassátok el a következő történetet, először az eredeti, bal oldali befejezéssel!
- A második, jobb oldali változat alapján gondoljátok végig, hogyan végződhetett volna másként a történet!
- Játsszátok el a két főszereplő találkozását a második befejezés szerint!

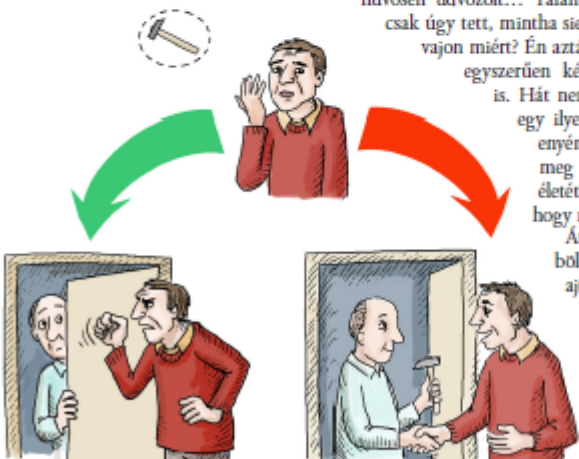
A KALAPÁCS

Fel akarja akasztani a képet a falra. Szöge van, de kalapácsa nincs.

- Sebaj, a szomszédnak van. – Őtlük hirtelen eszébe. El is határozza, hogy átmegy és kölcsönkéri. De kétségek ébrednek benne. És mi lesz, ha nem akarja kölcsönadni? Hiszen tegnap is olyan hűvösen üdvözölt... Talán sietett... , de lehet, hogy csak úgy tett, mintha sietne, mert nehezelt rám. De vajon miért? Én aztán sohasem bántottam meg, egyszerűen képzelődik... meg beképzelt is. Hát nem? Hogy lehet megtagadni egy ilyen egyszerű kérést, mint az enyém? Az ilyen alakok alaposan meg tudják keseríteni az ember életét! És még ráadásul azt hiszi, hogy rászorulok a kegyeire!

Átrohan, csöngtet és dörömböl, pulykavörösen tvolt rá az ajtót nyitó szomszédra:

- Tartsd meg a nyomorult kalapácsodat, te senkiházi! (P. Watzlawick nyomán)

„Minden dolgotok szeretetben menjen végbe!”

1 Korinthus 16,14

23. HISZEM ÉS VALLOM: AZ APOSTOLI HITVALLÁS

Tudod-e?

Az első keresztyéneket a Római Birodalomban üldözték hitük miatt. Titkos jelük a hal lett. A hal szó görögül egy öt betűs szó: „Ikhthusz”. E szó betűi a keresztyének számára egy mondat kezdőbetűit jelentették: Ez a mondat röviden összefoglalta hitvallásukat: „Jézus Krisztus Isten Fia, Megváltó”. Ők ismerték a titkos jel jelentését. Amikor meg akarták tudni, hogy akivel beszélnek, keresztyén ember-e, halat rajzoltak a porba. Aki megértette a jelet, szintén halat rajzolt. Ebből tudták, hogy közös a hitük.

Atya

Hatalmas,
a világ teremtője
és gondviselője.
földgömb rajza

Fiú

Jézus értünk élt,
és értünk halt meg.
Majd feltámadt
és mennybe ment.

Szentlélek

Bennünk hitet ébreszt,
erőt ad a jó döntésekhez.

B) JÉZUS KRISZTUS VÁLTSÁGMŰVE

„Abban nyilvánult meg Isten irántunk való szeretete, hogy megszülött Fiát küldte el Isten a világba, hogy éljünk őáltala.”

1 János 4,9

„Krisztus meghalt a mi bűneinkért az Írások szerint, eltemették, és feltámadt a harmadik napon.”

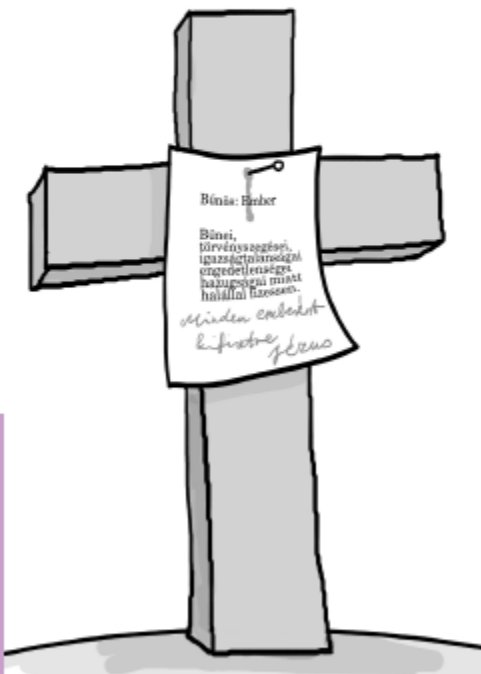
1 Korinthus 15,3-4

Apostoli Hitvallás (részlet)

„És Jézus Krisztusban, az Ő megszülött Fiában, a mi Urunkban,

aki fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától, szenvedett Poncius Pilátus alatt; megfeszítették, meghalt és eltemették.

Alászállt a poklokra, harmadnapon feltámadt a halottak közül...”

Ezt jelenti:

- Jézus Krisztus a Megváltónk.
- Valóságos Isten és valóságos ember.
- Olyan tanító, aki a legérthetőbben mondta el és mutatta meg, mennyire szeret Isten.

- Ártatlan halálával értünk hozott áldozatot.
- Feltámadása által nekünk is új életet ad, és minket is feltámaszt a halálból.

- Visszatért a mennybe és ma is a világ Ura.
- Ha hiszünk benne, a mi életünknek is Ő lesz az alapja.

25. A KERESZTYÉNSÉGET VÁLASZTOM! ISTVÁN KIRÁLY ÉS A MAGYAR KERESZTYÉN EGYHÁZ KEZDETEI

Az első magyar király, István törvényei nagy változást jelentettek a magyarok szokásaiban, életmódjában, vallás-gyakorlatában.

István király és az ő politikáját követő királyok érdeme az, hogy a magyar állam jelentős állama lett a középkori Európának, s a magyar nép felvette a keresztényen vallást. Őseink a vándorlásaik során Etelkőben kerültek kapcsolatba a kereszténységgel. Az első lépést Géza fejedelem tette meg a keresztényen válás útján. Fia, István király azonban teljesen elkötelezte magát a hitnek és ez törvényekben, illetve az ország vezetésében is megjelent.

„- Isten megadta nekünk a győzelmet ellenségeink felett. Most már békkéségünk van a hazán belül. Ámde határainkon túl még nagyon sok ellensége van a magyarnak. Se a lengyel, se a német nem nézi jó szemmel országulásunkat! Mit tanácsoltok azért, hogy a nyugati keresztény királyok gyanakúságot érezzék bennünket, és minket magukkal egyenlő uralkodónak ismerjenek el?”

- Felséges fejedelem – mondotta Asztrik püspök – én azt gondolom, hogyha a nyugati királyokkal egyenrangú uralkodó kívánsz lenni, és hogy elismerjenek a kereszténység védelmezőjének, akkor fordulj egyenesen a pápához és tőle kérj koronát, királyi elismerést és megbízást.

- Helyes, helyes, ez jó tanács – kiáltották az ország nagyjai.”

(György Antal: Akikre nem volt méltó a világ. Bp., 1990.)

István hallgatott rájuk, s elküldte Asztrik püspököt Rómába, a pápához. II. Szilveszter pápa átadta neki azt a koronát, amit eredetileg a lengyel királynak készítették.

Az 1001. esztendő első napján, Esztergomban tették István fejére a koronát. Ettől kezdve a nyugati királyok elismerték keresztény uralkodónak.

Tudod-e?

A Római Birodalom kettéválása után kialakult a keleti és a nyugati kereszténység. A keleti kereszténység központja Konstantinápoly, a nyugatié Róma lett.

A keresztény európai népekkel erősítette István kapcsolatát az is, hogy Gizellával, egy bajor herceg lányával kötött házasságot.

István király a kereszténység mellett döntött. Tudta, hogy csak így szerezhet békkéséget az országnak. Erre vezette politikai bölcsessége mellett személyes hite, meggyőződése is.

István a hitére építette döntését is. Országában kemény kézzel vetett véget a pogány vallás gyakorlásának. Pásztoroktól őseinket a földművelésre taníttatta. Az országot vármegyékre osztotta, a megtermelt javakból tizedet szedett. Szigorú és igazságos király volt, de mindig megbocsátott annak, aki megbánta tettét.

„Adj azért a te szolgádnak engedelmes szívet, hogy tudja kormányozni népedet, különbséget téve a jó és a rossz között!”

1. Az alábbi szófelhőben a mindennapi élethez kapcsolható kifejezések találhatók. Melyiket és milyen helyzetben érezted már? Ezek közül melyiket tudnád és hogyan összekapcsolni Istennel?

4. Isten mindent tud és mindent megtehet. A zsololtáros elképzelése szerint Isten könyvet vezet napjainkról.

Neked hogyan nézne ki egy lapod? Töltsd ki most te a következő könyvlapot!

Nevem:
Születésnapom:
A legjobb barátom születésnapja:
A kedvenc iskolai napom:
Ma megköszönöm Istennek:

Ma megkérem Istent, hogy

1. Mivel töltöd az idődet? Töltsd ki a heti rendet a saját időbeosztásod szerint!

hétfő	kedd	szerda	csütörtök	péntek	szombat	vasárnap

2. Miről szól a hatodik parancsolat? Az alábbi piktogramok segítenek megtalálni a válaszokat rá!

a) Minden piktogram mellé írd oda a jelentését! A tankönyv 29. oldalán színesben is megtalálhatod őket! Az áthúzott piros kör mindig valamilyen tiltást jelent.

A piros háromszög és a piros kör figyelmeztet valamire. A kék kör, akárcsak a kék négyzet pedig a helyes utat mutatják meg.

b) Párban vagy kicscsoportban gyűjtsétek példákat a piktogramok alapján!

c) Az üres helyre, te is készíthetsz ilyen képeket!

4. Ismeritek a következő történetet?

„A két barát éppen a jó kapcsolatára koccintott.

a) Miről szól ez a történet?

b) Ti mit szöltök ahhoz, ha valaki csak ígéretet, de segíteni nem akar?

KAPCSOLAT A MÁSIK NEMMEL

Olvasmány feldolgozás

CSAK FIÚKNAK

1. Mit gondolsz, miért jó, ha egy fiúnak lánytestvére(i) vannak? Gyűjts rá érveket!

2. Húzzátok alá azokat a tulajdonságokat, amelyek miatt nektek szimpatikus lehet egy lány!

bátor	vidám
szorgalmas	szép
csendes	okos
vicces	türelmes
jól öltözik	szeret beszélgetni
segít másoknak	fontos neki a hite
megértő	sportos
figyelmes	kedves

3. Az előző feladatban kiválasztott tulajdonságokat pontozzátok 1-5 között!

- a) Ha elkészültetek, állítsátok sorba őket! A legtöbb pontot kapott tulajdonságok kerüljenek előre!
- b) Beszélgessetek arról, hogy milyen tulajdonságok alapján választanátok jóbarátot, padtársat és párt magatoknak!

4. A képek alapján beszéljétek meg, milyen illemszabályok vonatkoznak a lányok és a fiúk viselkedésére!

REFORMÁTUS HIT- ÉS ERKÖLCSTAN TANTERV A 9-13. ÉVFOLYAM RÉSZÉRE

A MAGYARORSZÁGI
REFORMÁTUS EGYHÁZ
HIT- ÉS ERKÖLCSTAN
KERETTANTERVE

1-8. évfolyam
9-12/13. évfolyam

Református Pedagógiai Intézet

Moduláris alapozású tanterv a középiskolában

- ⦿ Dinamikus és önfejlesztő programcsomag.
- ⦿ Egységes, egymást építő, lezárt szakaszok.
- ⦿ Minden modulnak alkalmasnak kell lennie az érettségi követelményeknek való megfelelésre (min. 1 ismeretkör).
- ⦿ Modulok használhatóak legyenek a gyülekezeti ifjúsági munkában is.

Moduláris hittanoktatási tanterv

Alapmodul

- Alapegységeket tartalmaz.
- *A téma / diszciplína pedagógiai szempontból felépített áttekintését is adja*
- Középszintű érettségire készít fel elsősorban.
- Kötelező elvégezni a teljes képzési ciklus során valamikor.

Kiegészítő modul

- Önálló tematikai egységeket tartalmaz.
- Vallástanár szabadon választja
- RPI fejleszti, de helyi modul kiegészítő fejlesztésére is lehetőség van.

Helyi modul

Az alapmodulok

Modultípus	Modul neve	Évfolyam/korosztály ajánlás
Alapmodul/Kohéziós modul	BEVEZETÉS A KERESZTYÉN GYÜLEKEZETEK VILÁGÁBA	9. évfolyam (14-15 évesek)
Alapmodul/Ószövetség – Bibliai történetek	ISTEN SZÖVETSÉGET KÖT NÉPÉVEL	9-10. évfolyam (14-16. évesek)
Alapmodul/Újszövetség – Bibliai történetek	A TESTTÉ LETT IGE: JÉZUS KRISZTUS	9-10. évfolyam (14-16 évesek)
Alapmodul/Etika	A KERESZTYÉN ÉLET ALAPKÉRDÉSEI	11-12. évfolyam (16-18 évesek)
Alapmodul/Dogmatika	A REFORMÁTUS HITTAN ALAPKÉRDÉSEI	11-12. évfolyam (16-18 évesek)
Alapmodul/Egyház- és vallásismeret	A REFORMÁTUS EGYHÁZISMERET ALAPJAI	9-10. évfolyam (14-16 évesek)
Alapmodul/Egyháztörténet egyetemes – magyar	BESZÉLD EL FIAIDNAK!	10-12. évfolyam (15-18 évesek)

Kohéziós

Ószöv. Alapmod.

Üdvtört.

Próféták

5 tekercs

Újszöv. alapmodul

ÚSZ. levelek

Példázatok

Római lev.

7 levél

Jézus gyógyít.

Etika alapmodul

Serdülőkor

Ifjúkor

Napjaink

Bioetika

Dogmatika alapmod.

Antropol.

Sákramentumok

Egyházismeret alap

Világvallások

Egyházt. Egyetemes

Egyházt. rövid

Eht. po. E.

Eht. po. M.

Hitvall eh

Egyházt. magyar

Művelődés- és egyháztört. 4 évf. át.

Tantervi fejlesztés: modulválaszték

A helyi tantervbe beépülő alap és kiegészítő modulok:

Kohéziós

Ószöv. Alapmodul

Újszöv.
alapmodul

Serdülőkor
etikai kérd.

9. évf.

ÚSZ. Levelek
(Az első
keresztyének)

Etika
alapmodul

5 tekercs
Istennel az
életben

Jézus
gyógyításai

10. évf.

Egyháztörténet
Egyetemes

Egyháztörténet
magyar

Egyházismeret
alapmodul

Világvallások

11. évf.

Dogmatika
alapmodul

Napjaink etikai
kérdései

Ifjúkor etikai
kérdései

12. évf.

Egy lehetséges minta a helyi tanterv felépítésére

Köszönöm a figyelmet!

Dr. Jakab-Szászi Andrea

pedagógiai szakértő

Katechetikai igazgatóhelyettes

Református Pedagógiai Intézet

szaszi.andrea@reformatus.hu

30/961-8674